

מי יותר פופולרי

שיחה תמוהה בין גדולי הדור לכוהן הגדול במוצאי יום הכיפורים מחדדת את השאלה מה יותר חשוב? ההוראות של אלוקים אלינו, או הקשר שלנו איתו.

גרים בעמדת הנהגה

אני רוצה לספר לכם על פגישה שהייתה בין מנהיגים בעם היהודי לפני 2,200 שנים. באמצע ימי בית המקדש השני, אחרי תקופת אנשי כנסת הגדולה, החלה תקופת הנהגת הסנהדרין שהיא שמש כמוסד העליון להנהגת העם. הסנהדרין מנתה שבעים ואחד חכמים, ובראשם עמדו שני מנהיגים שהנהיגו את העם היהודי. זוהי 'תקופת הזוגות' המפורסמת. הבכיר בין השניים היה הנשיא, שנחשב לראש הסנהדרין, כאשר לצדו שימש חכם נוסף כאב בית דין.

לנשיא היו סמכויות רבות יותר מאשר לאב בית הדין. הנשיא היה זה שמחליט אם לעבר את השנה, הוא זה שהסמיך דיינים, ואב בית הדין היה חייב לקבל את מרותו. 'תקופת הזוגות' התקיימה במשך חמישה דורות. הזוג האחרון והמפורסם ביותר הם הלל ושמאי.

אבל היום אני רוצה לספר לכם על רבותיו של הלל, הזוג שהנהיגו בדור הרביעי, שמעיה ואבטליון שמעיה היה הנשיא ואבטליון היה אב בית הדין. הרמב"ם, בהקדמתו למשנה תורה, כותב ששמעיה ואבטליון היו גרי צדק.

זה דבר מדהים, ששני המנהיגים של העם היהודי באותו דור היו גרים, או ממוצא של גרים. אם צריך הוכחה לכך שבעם היהודי כל אחד יכול להגיע למשרה הרמה ביותר, שמעיה ואבטליון הם הדוגמה הטובה ביותר.

אותן שנים שבהן הם התמנו למנהיגים היו קשות מאוד לעם ישראל. הצבא הרומי השתלט על ארץ ישראל, ובכך למעשה גדע את שלטון המכבים בארץ. מאידך, העובדה ששני המנהיגים היו גרים היא אינדיקציה לכמות העצומה של גרים שהסתפחו לעם ישראל. לא שרק שני האנשים הדגולים האלו התגיירו והתמנו למנהיגים, אלא מתוך מאות אלפים שהתגיירו בתקופה הרומאית עלו לגדולה שמעיה ואבטליון. ישנם היסטוריונים שטוענים שמינוי השניים נעשה במכוון, מפני שבתור רומאים לשעבר יהיה להם יותר קל לנהל דיאלוג עם הממשל הרומי הקשוח.

זה הזמן?!

וכאן אנו מגיעים לסיפור שקשור לפרשת השבוע. בפרשתנו 'אחרי', אנו קוראים על סדר העבודה של הכהן הגדול ביום הכיפורים. איך שהוא צריך ללבוש בגדי לבן, לטבול במקווה, להקריב את שני השעירים אחד לחטאת והשני לעזאזל וכו'.

השיא של אותו היום היה כניסת הכהן הגדול לקודש הקדשים, והעיקר ☞ לצאת משם בשלום. וכמו שאנו אומרים במחזור התפילה של יום הכיפורים, ב'סדר עבודה' שבסופו של יום: "מלויין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה בצאתו בשלום מן הקודש". כל הקהל היה מלווה את הכהן הגדול בשמחה גדולה מבית המקדש לביתו.

מספרת הגמרא: "מעשה בכהן גדול אחד שיצא (במוצאי יום הכיפורים) מבית המקדש, והיו הולכים הכל אחריו, כיון שראו את שמעיה ואבטליון (ראשי הסנהדרין) שהם הולכים עזבו אותו את הכהן הגדול והלכו אחרי שמעיה ואבטליון, לבסוף באו שמעיה ואבטליון להיפרד מן הכהן הגדול טרם הליכתם לביתם, אמר להם הכהן הגדול: יבואו בני העמים לשלום (כי שמעיה ואבטליון היו בני גרים והוא רצה להזכיר להם שהם מבני העמים). אז הם ענו לו: "יבואו בני העמים לשלום שעושים מעשה אהרן שהוא אוהב שלום ורודף שלום ואל יבוא בן אהרן לשלום שאינו עושה מעשה של אהרן" (יומא ע"א, ב).

מה שהם בעצם אמרו לו זה: נכון אמנם שאנו ממוצא נחות, אבל אנו משתדלים לצעוד בעקבותיו של אהרן הכהן שהיה רודף שלום ואוהב את הבריות. לעומת זאת הוא, הכהן הגדול, הצאצא הביולוגי של אהרן, פגע בהם ולא נהג בדרכו של סבו אהרן הכהן.

שואל הרבי: "וצריך להבין, כהן גדול בצאתו בשלום מן הקודש לאחר שנתקבלה תפילתו ופעל כפרה לכל בני ישראל, היה בוודאי בדרגה נעלית ביותר, שהרי כהן גדול שלא היה כשר היו צריכים להוציא אותו מן הקודש ☞ ומזה מובן גודל מעלת כהן גדול שעבד עבודתו כדבעי עד ליציאתו מן הקודש בשלום.

"ומה גם שמצד גודל מעלת יום הכיפורים שבו אין שליטה לשטן אפילו איש פשוט עומד בדרגה נעלית במשך כל היום ובפרט בסימומו בתפילת נעילה, אם כן, איך יתכן שהכהן הגדול יקפיד ויתרעם על הפגיעה בכבודו. ומה גם שמדובר אודות שמעי' ואבטליון נשיא ואב"ד שהכל חייבים לכבדם?!"

מתרץ הרבי: "ויש לומר הביאור בזה, כהן גדול ענינו תפילה ובפרט לאחר יום הכיפורים שבו מתפללים חמש תפילות, ולדעתו צריך להיות עיקר העבודה בתפילה ולא בתורה, ואילו שמעיה ואבטליון עניינם תורה ולדעתם גדולה מעלת התורה על התפילה, ולכן כאשר הכהן הגדול ראה שהולכים ללוות את שמעי' ואבטליון ה' איכפת לו לא כבוד עצמו חס ושלום אלא כבוד התפילה שמחשיבים את מעלת התורה יותר ממעלת התפילה" (ש"פ שמיני תשכ"ח תו"מ חלק נ"ב עמ' 353).

ישנו דיון בתלמוד מה יותר חשוב, תפילה או תורה. התורה היא דבר ה', מה שהקב"ה אומר לנו. והקב"ה בעצמו ירד להר סיני ונתן לנו את התורה. תפילה זה בדיוק להיפך, זהו הזמן שאנו מדברים ומתקשרים לקב"ה, במילים פשוטות.

השאלה היא מה יותר חשוב; מה הקב"ה אומר לנו, או מה אנחנו אומרים להקב"ה?

תורה ותפילה

הכהן הגדול מסמל את ענין התפילה. הוא מתפלל עבור עם ישראל, ותפקידו להדגיש את ענין התפילה. לכן כאב לו שאנשים מחשיבים את התורה יותר מהתפילה. מה שאין כן שמעיה ואבטליון היו ראשי הסנהדרין שכל עניינם זה לימוד התורה, והם, בעצם מציאותם, הוכיחו שאפשר להתחיל כלא יהודי ולהגיע לדרגה של נשיא הסנהדרין. וכמו שאמרו חז"ל: "מנין שאפילו נכרי ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול, שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כהנים ולויים וישראלים לא נאמר אלא אדם הא למדת שאפילו נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול" (ב"ק ל"ח, א).

והאמת היא שצריך את שניהם, תורה ותפילה שתיהן חשובות.

בכל שבת, כשיהודי מגיע לבית הכנסת הוא מנהל שיחה עם הקב"ה. קודם הוא מתפלל, הוא מדבר אל הקב"ה, ולאחר מכן קוראים בתורה, ומקשיבים לדברים שהקב"ה אומר לנו. לא רק שהתורה ותפילה אינן בסתירה זו לזו, אדרבא; הן משלימות האחת את השנייה.

יהודי שלם זה יהודי שיודע לדבר לקב"ה, אבל יותר חשוב מכך, הוא יודע להקשיב למה שהקב"ה אומר לו.